

Klasický Hollywood

KDF II.

Klasický Hollywood

(tj. Hollywood do r. 1960)

Obecná charakteristika:

- Základním principem stavby fabule je **kauzalita** - propojení událostí vztahem příčiny a následku.
- Syžet (klasického) hollywoodského filmu respektuje klasické uspořádání, předpokládající úvodní stav rovnováhy, jeho porušení, boj o obnovu a konečné opětovné dosažení rovnováhy.
- Charakteristická je přítomnost dvou linií zápletky, z nichž jedna zahrnuje heterosexuální vztah a druhou představuje rovina "práce" - akce, války, jiných osobních vztahů.
- „Neviditelný“ klasický styl skrývá proces produkce filmu: příznačnou figurou je střídání "záběr/protizáběr" (např. při dialogu dvou postav je záběr hovořící postavy vystřídán záběrem postavy naslouchající těsně před ukončením promluvy hovořícího).

Klasický Hollywood

(tj. Hollywood do r. 1960)

Vývoj stylu (srovnání s předválečnou produkcí)

- **komplikovanější stavba vyprávění** – využití retrospektiv
- důraz na **realismus** (pseudodokumentaristický styl)
- **využívání dlouhých záběrů** (umožněných technickými inovacemi filmové kamery)
- časté bylo **natáčení scény v jednom záběru** – plan séquence
- snaha o **posilování produkční hodnoty filmů** – hvězdný systém, nákladné dekorace a kostýmy, inovativní technologie

Příklady filmové produkce Klasického Hollywoodu

- realismus a komplikovanost vyprávění:
- *Občan Kane* (*Citizen Kane*, 1941, režie Orson Welles): dosud nebývalá složitost => vznik **módy subjektivní narativní techniky** (např. téměř celá první polovina *Slepé uličky* / *The Dark Passage*, 1947/ je předvedena z pohledu hlavního protagonisty)
- <http://www.youtube.com/watch?v=GuZ6fm5F7bE>
- *Výpadky paměti* (*Hangover Square*, 1945, režie John Brahm) – zkreslená hudba implikuje nutkání postavy šíleného skladatele škrtit ženy
- *Posedlá* (*Possed*, 1947, režie Curtis Bernhardt) – předimenzované zvuky naznačují duševní poruchu hlavní ženské postavy
- *Dáma v jezeře* (*Lady in the Lake*, 1946, režie Robert Montgomery) – postavy míří své údery či polibky přímo kameře, detektiva Phila Marlowea divák spatřuje přímo jedině jako odraz v zrcadle

Žánrová struktura hollywoodské kinematografie po roce 1945

- western
- melodrama
- muzikál
- historické eposy
- sci-fi
- horor

Po několik desetiletí převládaly jako hlavní žánry western, melodrama a muzikál. Od 50. let nastává vzestup sci-fi, hororu a špionážního filmu.

Western

- majestátní koncepce scénérií (barevné provedení); bohatý kostýmní design; psychologizace postav a sociální akcent; příznačná je dlouhá metráž filmu (okolo dvou hodin)
- **Typologie westernu** dle Bordwella a Thompsonové
 - liberální
 - patriarchální
 - orientovaný na mládež
 - psychopatologický

Melodrama

- posilování produkčních hodnot => **pozvednutí žánru melodramatu**
- producent Ross Hunter - specialista na *ženské filmy* (*women's pictures*) - zvrátil žánr spolu s režisérem **Douglasem Sirkem** (*Velkolepá posedlost*(1954), *Vše, co nebe dovolí* (1955), *Náhražka života* (1959))
- po příchodu do USA točil **protinacistické filmy a filmy noir**
- s kameramanem **Russelem Mettym** uplatňoval **tlumené osvětlení plyšových dekorací Universalu**; příznačná je také **expresionistická barevnost a odrazy v zrcadlech**
- **psychologicky impotentní mužské postavy, galantně trpící ženské postavy**
- kritikou ceněn posun v pojetí populárně psychologických traumat a případně šťastných zakončení scénářů

Muzikál

- Dominantní produkce **společnosti MGM** – producent Artur Freed; talentovaní muzikáloví herci – Judy Garlandová, Fred Aster, Ann Millerová, Gene Kelly
- *Zpívání v děsti* (r. Gene Kelly, Donen 1952) – obecně uznávaný jako nejlepší muzikál své doby; parodie stylu ranných muzikálů
- <http://www.youtube.com/watch?v=rmCpOKtN8ME&feature=related>
- Muzikálové blokbustery produkoval také **Samuel Goldwyn**, studia **Paramount**, **United Artists** (*West Side Story*, 1961), **Columbia** i **Walt Disney**
- Důležitým impulsem produkce muzikálů byl **nástup rokenrolu** (*Rock around the Clock*, 1956)

Historický epos

- inflace produkčních hodnot a spekulace s velkými filmy => **úspěch a lukrativnost biblického spektaklu**
- **Cecil B. De Mille** - dosáhl úspěchu již ve 20. a 30. letech; koncem 40. let na něho navázal snímkem *Samson a Dalila*, nejúspěšnějším filmem roku 1949
- výjimečné zisky přinesly též filmy *Quo vadis?* a *David a Batšeba* (oba 1951)
- žánr vyžadoval: **davové scény, kolosální bitvy, grandiózní dekorace; maximální využití širokoúhlého formátu**
- *Desatero přikázání* (*The Ten Commandments*, 1956): jeden z nejdéle **úspěšných biblických eposů**: 25 tisíc statistů, obrovské náklady (13 miliónů dolarů)
- přes efektní trikové sekvence jako rozestupování Rudého moře se De Mille vrací k **horizontálnímu aranžování svých filmů z 30. let**

Historický epos

- biblický trhák *Ben Hur* (1959, režie William Wyler)
- rekord v získání 11 Oscarů (až do roku 1997 kdy tentýž počet Oscarů získal jiný historický epos *Titanic*)
- historický epos zpracovával téměř všechna období:
 - obrazy ze starého Egypta (např. *Egypt'an*, 1954)
 - rytířská dobrodružství (*Ivanhoe*, 1952)
 - válečné ságy (*Vojna a mír*, 1956)

Sci-fi a horor

- Americké **sci-fi filmy** 50. let extrapolují dobové vědecké poznatky a snaží se „vědeckými“ teoriemi posílit svou věrohodnost; vědec je v okruhu zkoumaných filmů zásadním prvkem ikonografie; science fiction přístupem „co kdyby...“ poukazuje na sociální konotace
- **Horor** sleduje morální konflikt jedince a společnosti, případně jedince a přírody; ke zrození monstra dochází nikoli morálním pochybením jednotlivce, ale nejčastěji „nehodou“ při vědecké práci.

Sci-fi a horor

- **Sci-fi filmy:** ač bývá často hlavním hrdinou vědec, řešení téměř vždy přináší vojenská síla – vědec se nakonec omezuje pouze na roli poradce, který přijde na způsob, jak hrozbu co nejúčinněji a nejbezpečněji zlikvidovat militaristickými prostředky.
- Standardní **příběhy o invazy**
- Atmosféra strachu a ohrožení je pro sci-fi 50. let příznačná a zdaleka se v takové míře nevyskytuje ani ve starších sci-fi filmech, ani v následujícím období.

Sci-fi a horror

- Forbidden Planet (USA, 1956, režie: Fred Wilcox)
- Red Planet Mars (USA, 1952, režie: Harry Horner)
- The War of the Worlds (USA, 1953, režie: Byron Haskin)
- <http://www.youtube.com/watch?v=M7yXjSmcG6c>
- <http://www.youtube.com/watch?v=g0hCEjmHK10&feature=related>

Klasický Hollywood

(srov. Pavel Skopal, Cinepur;

<http://www.cinepur.cz/article.php?article=20>)

- Hladkost klasického stylu umožňuje **plynulé sledování děje, skrývá časové a prostorové mezery, vylučuje prvky, které upozorňují na samotný proces vyprávění** (typické je např. striktní vyloučení pohledu postavy do kamery).
- Tzv. **voyeristický divácký režim** – divák má být plně identifikován s hlavní filmovou postavou; kinematografický aparát (technologie, médium) jej nemá rušit z fikčního světa
- **Okruh výrazových prostředků je striktně vymezen** (tj. určité typy svícení, úhlů a pohybů kamery, velikosti záběrů apod.
- **pro klasický film typická jednoznačně definovaná postava** vybavená konzistentními povahovými vlastnostmi a kvalitami a chováním směřujícím k dosažení stanoveného cíle

Cenzura

- Filmy exploatační, dovážené a filmy nezávislých producentů určené „pro dospělé“ => **problémy**
- **zvrát: zákaz promítání** italského snímku Roberta Rosselliniho *Zázrak* (jedna ze 2 epizod filmu *Láska*, 1948; příběh retardované venkovanky přesvědčené o tom, že její nenarozené dítě je synem Božím)
- **odůvodnění zákazu** stanoveného newyorským cenzurním sborem: **rouhačský film**
- *1952 - rozhodnutí Nejvyššího soudu:* film podléhá prvnímu dodatku ústavy zaručujícímu **svobodu projevu**
- jako **problematická** uznána pouze (poměrně úzce a vágně definovaná) **obscenita** => **rozpuštění mnoha místních cenzurních sborů**; málo zakázaných filmů

Motion Picture Association of America (MPPA, dříve Motion Picture Producers and Distributors (MPPDA))

- problémy s aplikací Produkčního kodexu
- bez certifikátu MPPA nebylo možné hrát film v síti jejích kin; hlavní společnosti však již nesměly vlastnit kina, a proto bylo možné uvádět v nich filmy i bez certifikátu
- *rozhodnutí v případě Paramount* nezáměrně přispělo také k liberalizaci Produkčního kodexu
- hlavní studia využívala nutnosti certifikátu k tomu, aby udržela mimo trh filmy nezávislých producentů
- možnost hraní bez certifikátu => více nezávislých filmů s riskantnějšími tématy v kinech
- televize podléhala striktní cenzuře
- producenti a distributoři ve snaze maximálně konkurovat televizi tlačili pravidla kodexu co možná nejdál

- MPPA odmítla vydat certifikát lechtivé komedii Otto Premingera *Měsíc je modrý* (*The Moon Is Blue*, 1955), ale společnost **United Artists** ji distribuovala i bez něho
- tatáž společnost distribuovala i Premingerův film o drogové závislosti *Muž se zlatou paží* (*The Man with the Golden Arm*, 1955)
- MPPA postupně udělovala certifikát i filmům, které zjevně odporovaly původnímu kodexu z roku 1934; např. *Někdo to rád horké* (*Some Like It Hot*, 1959) **Billyho Wildera** s nadsázkou pojednávající témata jako transvestitismus nebo bisexualita
- katolické liga slušnosti film nicméně odsoudila
- **Kubrickova *Lolita*** by ve 30. nebo 40. letech nikdy nemohla obdržet certifikát; v roce **1962** jej však dostala
- kodex byl zastaralý => MPPA jej v pol. 60. let změnila